

Ingewikkelde en in technisch-juridisch opzicht onoverzichtelijke wetgeving kan daarom een belemmering zijn voor een rechtvaardige verdeling van de belastingdruk. Het positieve recht blijkt onvoldoende aan te sluiten bij de maatschappelijke realiteit waarin niet altijd voldoende fiscale deskundigheid aanwezig is, terwijl deze wel noodzakelijk is voor de uitvoering van de gecompliceerde wetgeving.^{30 31}

1.2 Het doel van dit onderzoek

Omdat belastingen gebaseerd behoren te zijn op de principes van rechtvaardigheid wordt in dit onderzoek aandacht besteed aan de realisatie van de rechtvaardigheidsprincipes bij de belastingheffing. Het gaat daarbij om de vraag hoe bereikt kan worden dat de rechtvaardigheid bij de belastingheffing vorm krijgt. Er zijn verschillende actoren die daaraan moeten bijdragen. Dat zijn: de overheid in haar wetgevende en uitvoerende macht, de rechter, maar ook de belastingplichtige zelf. In dit onderzoek wordt nagaan hoe deze actoren eraan kunnen of zouden moeten bijdragen dat de rechtvaardigheid bij belastingen vorm krijgt.

1.2.1 De overheid en haar wetgevende macht

Gelet op het legaliteitsbeginsel heeft de wetgever de primaire verantwoordelijkheid voor het tot gelding brengen van het rechtvaardigheidsbeginsel bij belastingen. De huidige rechtspraktijk laat zien dat de wetgever, met de bedoeling ruimte te bieden aan de ontwikkeling van het begrip rechtvaardigheid bij belastingen, bij het formuleren van fiscale rechtsregels veelal gebruik maakt van vage normen.³² Dat de wetgeving ingewikkeld is, wordt geaccepteerd: de verlangde rechtvaardigheid bij belastingen in een gecompliceerde samenleving moet onvermijdelijk leiden tot ingewikkelde regelgeving.³³ Elke vergroving wordt ervaren als een inbreuk op de rechtvaardigheid. De verfijningen en uitzonderingen die de belastingwetgeving ingewikkeld maken, zijn onder meer noodzakelijk omdat de belastingtarieven hoog zijn. Deze hoge tarieven stellen navenant hoge eisen aan de heffingsgrondslag.³⁴

daarover in voldoende mate te beschikken, al zijn er ook gevallen aanwijsbaar dat zij toch hulp behoeven, met name in ingewikkelde juridische kwesties; het kan een inspecteur van belastingen overkomen etc." (blz.54)

³⁰ R.H. Happé[19]: "Het resultaat daarvan is ook in de fiscale sfeer, dat de wetgeving rijkelijk voorzien is van vage begrippen, dan wel zeer gedetailleerde regelingen. Beide verschijnselen hebben vaak de eigenschap niet aan te sluiten op de realiteit." (blz.11)

³¹ L.G.M. Stevens[20, blz.736].

³² Ch.P.A. Geppaart[9, blz.122].

³³ H.P.A.M. van Arendonk e.a.[21]: " Een gecompliceerde samenleving leidt onvermijdelijk tot ingewikkelde regelgeving. Van belastingheffing kan niet worden verwacht dat deze op eenvoudige wijze kan plaatsvinden."; " Elke vergroving daarvan wordt ervaren als een inbreuk op de rechtvaardigheid." (blz.13).

³⁴ F.W. Ruten[22]: " Bij belastingen zijn globaal genomen twee elementen te onderscheiden:

- de systematiek
- de hoogte van de tarieven

Er is samenhang tussen beide elementen; hoe hoger de tarieven hoe ingewikkelder de systematiek. Elk stelsel komt onder grote spanning te staan bij hoge tarieven." (blz.1446)